

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет фізичної культури
Кафедра теорії і методики фізичного виховання

Дипломна робота (проект)
магістра

з теми: «ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЗІ
СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ»

Виконав: студент 2 курсу, групи FK1-M19z
спеціальності 014.11 Середня освіта
(Фізична культура)
Чумак Василь Петрович
Керівник: Гуска М. Б., кандидат наук з
фізичного виховання та спорту, доцент
Рецензент: Жигульова Е. О., кандидат
біологічних наук, доцент кафедри фізичної
реабілітації та медико-біологічних
основ фізичного виховання

Кам'янець-Подільський – 2020 року

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ.....	3
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ СПОРТИВНО-ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ.....	8
1.1 Характеристика базових понять дослідження	8
1.2 Професійна підготовки фахівців із спортивно-оздоровчого туризму як складова підготовки у вищих навчальних закладах.....	19
1.3 Особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму.....	29
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	34
2.1 Методи дослідження	34
2.2 Організація дослідження.....	35
РОЗДІЛ 3 КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ СПОРТИВНОГО- ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	42
3.1 Модель професійної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму.....	42
3.2 Критерії ефективності професійної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму.....	49
РОЗДІЛ 4 ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ УМОВИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІЗ СПОРТИВНО- ОЗДОРОВЧОГО ТУРИЗМУ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	63
4.1 Форми і методи професійної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму у вищому навчальному закладі.....	63
4.2. Формування готовності майбутніх фахівців до організації туристичної діяльності засобами інтерактивних технологій.....	71
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	90

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

АПН України – Академія педагогічних Наук України

ВАК України – Вища атестаційна комісія України

ВНЗ – Вищий навчальний заклад

ВТО – Всесвітня туристська організація

ДК – Державний класифікатор

ДСТ – Добровільне спортивне товариство

ДЮСШ – Дитяча юнацька спортивна школа

ЕС – Європейський союз

КП – Контрольний пункт

КФК – Колектив фізичної культури

К.С. – Категорія складності

МТСС – Міжнародна туристська спортивна спілка

НТП – Навчально-тренувальний похід

ООН – Організація Об'єднаних Націй

ОКХ – Освітньо-кваліфікаційна характеристика

ОПП – Освітньо-професійна програма

ПВД – Похід вихідного дня

ТСС – Туристська спортивна спілка

ВСТУП

Актуальність теми. Соціально-економічні зміни в українському суспільстві, процеси глобалізації та інформатизації, наміри України щодо інтеграції в європейську спільноту зумовили нові вимоги до професійної підготовки майбутніх фахівців з вищою освітою. Оскільки в сучасних умовах урбанізації, комп'ютеризації, загострення демографічних проблем, погіршення екологічного стану в Україні важливого значення набуває повноцінний фізичний розвиток підростаючого покоління, реалізація здоров'язберігаючої функції організму людини, одним із важливих напрямів підготовки висококваліфікованих фахівців з вищою освітою є підготовка фахівців у галузі фізичної культури і спорту.

Спортивно-оздоровчий туризм має велике значення для збереження і зміцнення фізичного здоров'я, естетичного, трудового, морального та патріотичного виховання всіх категорій населення, а особливо молоді, оволодіння нею життєво важливими вміннями й навичками, зокрема з пізнання навколишнього середовища в природних умовах. Прості та доступні організаційні форми, що використовуються в спортивно-оздоровчому туризмі (походи, подорожі, екскурсії, прогулянки, туристські зльоти і змагання), сприяють реалізації не тільки специфічних функцій фізичної культури (освітніх, прикладних, спортивних), а й рекреаційних і оздоровчо-реабілітаційних, забезпечують умови для здорової життєдіяльності особистості в суспільстві.

Разом із тим, вирішення завдань професійної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму гальмується низкою суперечностей, а саме між:

- соціальним замовленням суспільства на вчителя фізичної культури, спроможного професійно і компетентно організувати роботу із спортивно-

оздоровчого туризму, і відсутністю такої підготовки у вищих педагогічних навчальних закладах України;

- значним попитом населення на спортивно-оздоровчий туризм та інтенсивним розвитком комерційного (малорухливого, елітного) туризму;

- необхідністю професійної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму у вищих педагогічних навчальних закладах і відсутністю науково-обгрунтованих теоретичних і методичних засад її забезпечення;

Належна увага приділяється науковцями проблемам спортивного та оздоровчого туризму (О. І. Аппенянським, О. Я. Булашев, А. П. Конох, В. І. Нечаєв, А. С. Ровний), організації самодіяльного туризму (В.І. Ганопольський, В. І. Курілова) та ін..

Враховуючи соціальну значущість та актуальність проблеми формування і культивування здорового способу життя населення, забезпечення його психічного, фізичного та духовного здоров'я засобами спортивно-оздоровчого туризму, відсутність моделі, теоретичних і методичних засад сучасної професійної підготовки фахівців із спортивно-оздоровчого туризму, темою магістерського дослідження обрано “Організаційно-методичні засади підготовки фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму в закладах вищої освіти”.

Об'єкт дослідження професійна підготовка фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму.

Предмет дослідження – педагогічні умови та програма формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до проведення спортивно-оздоровчої діяльності.

Мета дослідження – теоретично обгрунтувати та експериментально перевірити модель формування готовності фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму у вищих навчальних закладах.

Завдання дослідження:

1. На основі аналізу наукових джерел з'ясувати специфіку та стан підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму до професійної діяльності.

2. Охарактеризувати компоненти та конкретизувати критерії і рівні готовності майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму до професійної діяльності.

3. Визначити педагогічні умови та розробити програму підвищення ефективності професійної підготовки фахівців для сфери спортивно-оздоровчого туризму.

4. Розробити та експериментально перевірити модель формування готовності майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму у вищих навчальних закладах та педагогічні умови ефективності такого процесу.

Методи дослідження:

теоретичні – аналіз психолого-педагогічної наукової літератури для визначення основних положень, які становлять науково-теоретичну базу дослідження, системно-структурний аналіз (систематизація, порівняння, класифікація), моделювання й узагальнення – для вивчення змісту базових понять проблеми дослідження та побудови моделі формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму;

емпіричні – спостереження, рангування, бесіда, тестування, анкетування, які використано для констатації стану розробки предмета дослідження та діагностики професійних знань, умінь та навичок у процесі навчання; педагогічний експеримент (констатувальний і формувальний) для апробації розробленої програми формування готовності майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму та педагогічних умов її дієвості;

методи математичної статистики використано для обробки результатів експериментального дослідження і перевірки їх достовірності.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в: системному аналізі й узагальненні теоретичних, методологічних і методичних положень щодо професійної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-

оздоровчого туризму в Україні та за рубежом; вивченні й аналізі наявного світового досвіду професійної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму, визначенні її структури та теоретико-методологічних засад; висвітленні положень щодо відбору і структурування змісту інтегрованого навчального матеріалу для професійної підготовки майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму; виявленні на основі порівняльно-педагогічного аналізу особливостей спортивно-оздоровчого туризму та професійної підготовки фахівців з цього виду туризму; обґрунтуванні форм практичної підготовки майбутніх фахівців фізичної культури з спеціалізацією "спортивно-оздоровчий туризм" (педагогічної, виробничої, переддипломної практик, зимових і літніх туристських таборів, зльотів, змагань, категорійних та оздоровчих туристських походів, стажування за кордоном); прогнозуванні розвитку професійної освіти майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму на загальнодержавному, регіональному рівнях і на рівні вищого навчального закладу.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дипломної роботи магістра обговорювались на звітній науковій конференції студентів, магістрантів Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський 22-23 вересня 2020 року).

Публікації. Результати дослідження за темою кваліфікаційної (дипломної) роботи магістра висвітлені в одній науковій статті.

Структура та обсяг дипломної роботи магістра. Роботу викладено на 97 сторінках, з яких основного тексту 89, що містить 1 таблицю і 10 рисунків. Дипломна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, чотирьох розділів, висновків та зі списку 97 використаних літературних джерела.

ВИСНОВКИ

У роботі представлено принципово новий концептуально- методичний підхід до професійно-туристичної підготовки майбутніх вчителів, який є ефективною формою освітнього, фізичного виховання та формування здоров'я молодого покоління.

1. Аналіз психолого-педагогічної літератури щодо проблеми підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму свідчить про те, що підготовка кадрів для сфери туризму є багатоплановою, стрункою, гнучкою, мобільною. Особливості професійної діяльності фахівця зі спортивно-оздоровчого туризму полягають у тому, що: спортивно-оздоровча діяльність спрямовується на формування здорового способу життя, моральне та фізичне оздоровлення, патріотичне виховання молодого покоління і підготовку до служби в Збройних Силах України, фахівець має виконувати різноманітну змістовно-корисну діяльність (історико-краєзнавчу, патріотичну, оздоровчу тощо). Це підтверджує необхідність визначення його нової функції професійної діяльності – фізкультурно-спортивно-туристської, спрямованої на фізичний розвиток людини, збереження її здоров'я, задоволення потреб в активному дозвіллі. У підготовці майбутніх працівників сфери туризму виявлено недоліки: недостатня увага приділяється практиці, мало читається спецкурсів.

2. Здійснення підготовки фахівця зі спортивно-оздоровчого туризму пов'язане з реалізацією педагогічних умов, які містять сукупність елементів, що взаємодіють поміж собою і впливають на результат навчально-виховного процесу. Серед педагогічних умов обрано: організація навчально-пізнавальної діяльності студентів на засадах особистісно-орієнтованого підходу, професійна спрямованість змісту загальної та спеціальної підготовки фахівців, суб'єкт-суб'єктна взаємодія у навчально-пізнавальній діяльності,

формування професійної компетентності з використанням комплексу ситуаційних завдань, упровадження інтегрованої туристської практики.

3. Проведене емпіричне дослідження засвідчило, що існуюча система професійно-туристичної підготовки майбутніх учителів у педагогічних вищих навчальних закладах перебуває в кризовому стані та не вирішує головної мети Закону «Про вищу освіту» – формування гармонійно розвиненої особистості з високим рівнем фізичного, інтелектуального морально-вольового розвитку, міцним здоров'ям.

4. Досвід підготовки фахівців відомих туристських шкіл світу свідчить, що деякі підходи у професійній підготовці фахівців із туризму можуть бути застосованими в практиці українських освітніх структур туристського профілю (відповідність змісту навчання майбутній діяльності, зв'язок навчання з практикою на робочих місцях, інтеграція теоретичних курсів з предметів, пов'язаних із практикою, інтеграція випусників у міжнародне туристське середовище й ефективна діяльність у ньому, забезпечення студентів навчальними посібниками, діалогова співдружність викладачів із студентами, диференційований підхід до оцінки їхніх знань, оперативність педагогів у наданні студентам науково-методичної допомоги, категорична вимогливість до професіоналізму працівників у галузі туризму, ретельне вивчення іноземних мов, індивідуально-колективний підхід до туристської освіти).

5. Аналіз змісту вищої туристської освіти, стану викладання, навчання, виховання та розвитку студентів виявив різні рівні цих показників, зокрема різний стан фізичної, загально-педагогічної, професійно-туристської підготовки.

6. Дослідженням встановлено взаємозв'язок між: професійною підготовкою студентів і педагогічною майстерністю викладачів (професійно-педагогічною компетентністю); оптимізацією навчально-виховного процесу в університеті та рівнем знань, умінь і навичок майбутніх учителів; підготовкою студентів до професійно-туристичної діяльності.

7. Встановлено, що головними причинами недостатньої професійно-туристичної підготовки майбутніх учителів в педагогічних університетах є: відсутність розроблених теоретичних і методичних основ навчально-виховного процесу студентів. Це виявляється у непослідовному та неповному виконанні функціональних обов'язків викладачами, зосередженості їх на теоретичних формах навчання, ігноруванні сучасних інноваційних технологій, недостатньо якісній виховній роботі з студентами.

8. Дослідження проблеми професійно-туристичної підготовки майбутніх учителів показують, що наявна професійна технологія не забезпечує якості професійно-педагогічної компетентності студентів і педагогічної майстерності викладачів і не має ефективного впливу на розвиток освітнього та спортивно-оздоровчого туризму в загальноосвітніх школах, туристських клубах і станціях.

9. На основі педагогічних умов і авторської програми була перевірена і розроблена модель формування готовності майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму з такими складовими: мета, завдання, принципи, педагогічні підходи, програма формування готовності майбутніх фахівців сфери туризму до професійної діяльності, компоненти, критерії і рівні, педагогічні умови, результат. Встановлено, що якісна професійно-туристична підготовка майбутніх учителів забезпечується розробкою концепції, моделі професійно-туристичної готовності, які базуються на теоретичних і методичних засадах, сучасних технологіях навчання, виховання і розвитку студентів, що дозволяє усвідомлено підійти до побудови дидактики та методики виховання, шляхом використання ефективних методів і форм навчання і виховання, якісного відбору змісту вищої освіти, доцільного використання принципів, технічних засобів та інтерактивних технологій.

10. Доведено, що професійна підготовка майбутніх фахівців у вищому навчальному закладі забезпечується оптимізацією навчально-виховного процесу, технологіями моделюючого навчання, цілісної педагогічної діяльності, модельно-рейтингового та проблемного навчання.

11. Напрями і тенденції розбудови змісту професійно-туристичної підготовки майбутніх учителів в педагогічних університетах повинні виникати із запитів майбутньої професійної діяльності студентів і можливостей застосування отриманих теоретичних і практичних знань. Професійно-туристична діяльність майбутніх учителів має бути системоутворювальним стрижнем змісту спеціальних навчальних дисциплін, спрямованих на освітню та туристську підготовку студентів.

12. Якість загально-педагогічної, професійно-туристичної готовності майбутніх учителів покращилась завдяки розробці навчально-методичного комплексу вивчення фахових навчальних дисциплін, науково визначеній тематиці дипломних і курсових робіт, якісній організації практичних занять і дослідно-експериментальної діяльності студентів і викладачів.

Здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми підготовки майбутніх фахівців зі спортивно-оздоровчого туризму у вищих навчальних закладах. У подальшому наукові пошуки мають спрямовуватись на поглиблений аналіз цілісної системи підготовки студентів факультету фізичної культури до професійної спортивно-оздоровчої діяльності на засадах особистісно-орієнтованого підходу, вивчення зарубіжного досвіду такої підготовки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамова Г. С. Возрастная психология : учеб. пособ. для студ. Вузов. Москва : Академия, 1999. 672 с.
2. Александрова А. Ю. Международный туризм : учеб. пособ. для вузов. Москва : Аспект Пресе, 2001. 464 с.
3. Аносов І. Сутність та природа людини як детермінанта науково-педагогічного аналізу. Неперервна професійна освіта: теорія і практика : науково-методичний журнал. Київ : МДГУ, 2002. Випуск 1. С. 17-28.
4. Арзамасцева М. Н. Физическая подготовка студентов – гидов-экскурсоводов в условиях горной местности. Теория и практика физической культуры, 2004. № 6. С. 58-60.
5. Арзютов Г. М. Нова парадигма навчання рухової дії. Актуальні проблеми фізичного виховання, спорту та туризму : тези доп. У Міжнародної науково-практичної конференції за ред.. В. М. Огаренка та ін. Запоріжжя : КПУ, 2013. С. 26.
6. Бабкин А. В. Специальные виды туризма. Ростов на Дону : Феникс, 2008. 252 с.
7. Биржаков М. Б. Введение в туризм. СПб : Торговый дом Герда, 2003. 318 с.
8. Бібік Н. М. Компетентнісна освіта: від теорії до практики. Київ : Плеяди, 2005. 120 с.
9. Бочан І. Евросоюз починався з туризму: за матеріалами круглого столу «Фахівець з туризму – лідер у творенні засобами туризму «народної дипломатії» у Львівському ін-ті економіки і туризму». Освіта України 2006. № 25. С. 6.
10. Булашев А. Я. Спортивно-оздоровительный туризм. Харьков, 2003. 191 с.

11. Булашев О. Я. Теорія і методика спортивного туризму для студентів першого курсу (за кредитно-модульною системою). Харків, 2007. 232 с.
12. Вайніленко Т. В. Діагностика готовності майбутніх педагогів до професійного самовдосконалення : методичні рекомендації. Київ: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2005. 52 с.
13. Васильєв В. В. Практическая подготовка менеджеров туризма в системе высшего образования : монография. Москва : Наука, 2002. 239 с.
14. Великий тлумачний словник сучасної української мови. Кер. проекту В. Т. Бусел. Київ : ВТФ "Перун", 2004. 1277 с.
15. Виховання туризмом: розповіді педагогів-позашкільників, упоряд. В. М. Ожгібесов. Житомир: Полісся, 2008. 116 с.
16. Волкова Н. П. Педагогіка : посібник. Київ: Видавництво «Академія», 2001. 576 с.
17. Воронкова Л. П. История туризма и гостеприимства: уч. Пособие. Москва : ФАИР-Пресс, 2004. 304 с.
18. Вяткин Л. А. Туризм и спортивное ориентирование : учебное пособие для студ. пед. вузов по спец. «Физическая культура». Москва: "Академия", 2001. 208 с.
19. Ганопольский В. И. Туризм и спортивное ориентирование: учебник для институтов и техникумов физической культуры. Москва, 2007. 187 с.
20. Гацунаев Н. К. География и путешественники. Москва: Рипол Классик, 2001. 576 с.
21. Глобальний етичний кодекс туризму: правове регулювання туристичної діяльності в Україні. Київ: Юрінком інтер, 2001. С.89.
22. Гончарова Є. М. Загальний курс туризму для студентів I курсу (за кредитно-модульною системою): [методичні рекомендації]. Харків, 2007. 152 с.
23. Грабовський Ю. А. Спортивний туризм: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2008. 304 с.

24. Гуска, М. Б., Гуска М. В., Зубаль М. В., Стасюк І. І. Перша долікарська допомога та критичні ситуації під час подорожей: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2017. 264 с.

25. Дмитрук О.Ю., Дмитрук С.В. Єкотуризм. Навчальний посібник. Київ: Альтерпрес, 2009. 358 с.

26. Дудорова Л. Ю. Формування готовності майбутніх учителів до організації шкільного туризму (теоретико-методичний аспект): Монографія. Вінниця: ТОВ «Нілан-ЛТД», 2014. 424 с.

27. Дудорова Л. Ю. Особливості застосування педагогічних технологій у викладанні туризму. Вісник Національного технічного університету України «КПІ». Філософія, психологія, педагогіка : ВПК «Політехніка», 2012. № 3 (36). С. 118-123.

28. Дудорова Л. Ю. Туристські ігри в системі професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури і спорту. Вісник ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка Текст. Т. 1 Вип. 107. Чернігівський національний педагогічний університет імені Т. Г. Шевченка; гол. ред. Носко М. О. Чернігів : ЧНПУ, 2013. С. 119-122. (Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт).

30. Дудорова Л. Ю. Підвищення професійної компетентності майбутніх учителів методом моделювання туристських ситуацій. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. Випуск 39. Вінниця : ВДПУ, 2013. С. 159-162.

31. Дегтяр В. Д. Основи оздоровчо-спортивного туризму. Київ: Науковий Світ, 2003. 203 с.

32. Державна програма розвитку туризму на 2002-2010 роки, затверджено Постановою Кабінету Міністрів України № 583 від 29 квітня 2002 року.

33. Дмитрук О. Ю. Екологічний туризм: сучасні концепції менеджменту і маркетингу: навчальний посібник. 2-ге вид., виправ, та доп. Київ: Альтерпрес, 2004. 192 с.

34. Дмитрук О. Ю. Спортивно-оздоровчий туризм: навчальний посібник. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ: Альтерпрес. 2008. 280 с.
35. Дмитрук С. В. Соціально-педагогічні технології в туризмі: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2012. 328с.
36. Дудорова Л. Ю. Підготовка майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму у вищих навчальних закладах. Вісник ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка. Вип. 81: ЧНПУ ім. Т. Г. Шевченка; гол. ред. Носко М. О. Чернігів: ЧНПУ, 2010. С. 42-45 (Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт).
37. Жданова О. М. Організація та методика фізичної культури і рекреаційного туризму. Луцьк : "Вежа", 2000. С. 175.
38. Жолдак В. И. Основні менеджмента в спорте и туризме : в 2 т. Москва: Советский спорт, 2001. 288 с.
39. Закон України «Про внесення змін до Закону України "Про туризм"» від 18.11.2003 р. № 1282-ІУ. Український туристичний вісник. 2003. № 1. С. 18-34.
40. Заневська Л. Г. Інформаційні технології у професійній підготовці фахівців спортивно-оздоровчого туризму. Теорія та методика фізичного виховання. 2004. №1. С. 40-42.
41. Зорин И. В., Квартальов В.А. Энциклопедия туризма. Справочник. Москва: Финансы и статистика. 2003. 368 с.
42. Зорин И.В., Каверина Т. П., Квартальов В. А. Туризм как вид деятельности. Учебник. Москва: Финансы и статистика 2005. 288 с.
43. Колотуха О. В. Дитячо-юнацький туризм в Україні як територіальна соціально-економічна система: проблеми та перспективи розвитку: автореф. дис. ... канд. геог. наук : спец. 11.00.02 . Київ, 2005. 20 с.
44. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи / під заг. ред. Овчарук О. В. Київ: К.І.С., 2004. 112 с.
45. Конох А. П. Туризм: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Запоріжжя: ЗНУ, 2005. 132 с.

46. Конох А. П. Екологічний туризм: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Запоріжжя : ЗНУ, 2005. 68 с.
47. Конох А. П. Зміст професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури зі спеціалізацією «Спортивно-оздоровчий туризм» у вищих навчальних закладах. Актуальні проблеми фізичного виховання, спорту та туризму : тези доповідей V Міжнародної науково-практичної конференції / за ред. В. М. Огаренка та ін. Запоріжжя: КПУ, 2013. С. 126-127.
48. Конох А. П. Професійна підготовка майбутніх фахівців із спортивно-оздоровчого туризму : монографія. Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2006. 456 с.
49. Кифяк В. Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці: Книги-XXI, 2003. 312 с.
50. Кифяк В. Ф. Організація туризму: навчальний посібник. Чернівці: Книги-XXI, 2011. 344 с.
51. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму: навч. посіб. Київ: Знання, 2011. 334 с.
52. Кнодель Л. В. Основні тенденції системи підготовки професійних кадрів у сфері туризму Німеччини. Наукові записки КІТЕП, щорічник. Київ: УЦЦК, 2001. Вип 1. 287 с.
53. Копилова Л. В. Варіативний модуль «Туризм» [Текст]: навч. прогр. з фіз. культури для загальноосвітніх навч. закладів: 5-9 кл. Фізичне виховання в сучасній школі. 2013. № 5. С. 7-10.
54. Косолапов А. Б. Теория и практика экологического туризма: учебное пособие. Москва: КНОРУС, 2005. 240 с.
55. Кострюкова О. Г. Туризм и здоровье школьников. Дополнительное образование и воспитание. 2010. № 9. С. 17-21.
56. Кусков А. С. Основы туризма. Москва, 2011. С. 63-64.
57. Лук'янова Л. Г. Освіта в туризмі [Текст]: навчально-методичний посібник для студ. вищ. навч. закладів. Київ: Вища школа, 2008. 719 с.

58. Михайлов Б. А. Профессионально-прикладной туризм. СПб.: ГАФК им. П. Ф. Лесгафта, 2002. 327 с.
59. Модернізація вищої освіти України і Болонський процес. Освіта України. 2004. № 60-61. С. 7-11.
60. Мороз Д. М. Індустрія міжнародного туризму та її розвиток в сучасних умовах. Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Проблеми європейської інтеграції і транскордонної співпраці. Випуск ХХІХ : Т. 2. Львів-Луцьк: Вежа, 2001. С. 101-109.
61. Мороз Л. В. Педагогіка туризму. Київ: Слово, 2004. С. 35.
62. Обозний В. В. Краєзнавча підготовка менеджерів туризму в умовах педагогічного університету : монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2007. 204 с.
63. Овчарук О. В. Розвиток компетентнісного підходу: стратегічні орієнтири міжнародної спільноти. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики, під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. С. 6-15.
64. Олійник П. М. Історичні аспекти сучасних педагогічних технологій та їх місце в підготовці фахівців для сфери туризму. Наукові записки КІТЕП. Київ: Укр. Центр духовної культури, 2001. Вип. 1. С. 243-264
65. Падалка О.С. Викладач вищої школи: психолого-педагогічні основи підготовки: навчальний посібник. Київ, 2006. 206 с.
66. Пазенок В. С. Туризмология. Теоретический образ туризма. Київ: Альтерпрес, 2012. 277 с.
67. Пангелов В. А. Аспекти підготовки фахівців з туристсько-краєзнавчої роботи в педагогічних ВНЗ. Туризм у ХХІ ст. Київ: Знання України, 2002. С. 334-437.
68. Пангелов Б. П. Організація і проведення туристсько-краєзнавчих подорожей: навчальний посібник. Київ: Академвидав, 2010. 248 с.

69. Панкова Є. В. Туристичне краєзнавство: навчальний посібник для вищих навч. закладів культури і мистецтв III-IV рівнів акредитації. 3-є вид., перероб. та доп. Київ: Альтерпрес, 2009. 356 с.
70. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 вересня 1998 р. № 1047/98 «Про День туризму».
71. Постанова Кабінету Міністрів України від 10 серпня 1999 р. № 973/99 «Про основні напрями розвитку туризму в Україні до 2010 року».
72. Про заходи щодо забезпечення реалізації державної політики у галузі туризму: Указ Президента України від 14.12.2001 № 1213/2001 // Офіц. вісн. України. №51. Ст. 2266. С. 68.
73. Попов М. М. Організація шкільного туризму. Харків: Вид. група «Основа», 2012. Частина 1. 111 с., Частина 2. 111 с.,
74. Рутинський М. Й. Сільський туризм : навч. посіб. Київ: Знання, 2006. 271 с.
75. Сакур Л. В. Теория и практика подготовки специалистов сферы туризма в развитых странах мира: монография. Київ: МАУП, 2004. 339 с.
76. Сенин В. С. Организация международного туризма Москва, 2000. 400 с.
77. Смолій В. А. Енциклопедичний словник-довідник з туризму. Київ, 2006. 372 с.
78. Сокол Т. Г. Організація туристичної діяльності в Україні: навчальний посібник. Київ, 2001. 200 с.
79. Статут Федерації спортивного туризму України (zareєстровано міністерством юстиції України 08.02.2001 року свідотцтво 1572).
80. Стратегія розвитку національної системи кваліфікацій на період до 2020 року. Проект МОН України. // Тижневик «ОСВІТА», 26 червня - 3 липня 2013 р. С. 4.
81. Тимошенко О. В. Оптимізація професійної підготовки майбутніх учителів фізичної культури: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2008. 420 с.

82. Туризм в Україні: збірник нормативно-правових актів у 5-ти т. юфіційне видання. Т. 1. Закон України. Упоряд. В. Д. Веліканов, Б. І. Вихристенко, І. А. Голобаха та ін. Ужгород: ІВА, 1999. 328 с.

83. Туризмологія: концептуальні засади теорії туризму: монографія. В. К. Федорченко, В. С. Пазенок, О. А. Кручек та ін. Київ: ВЦ «Академія», 2013. 368 с.

84. Устав Всемирной туристской организации (ВТО). Мехико, 27 сентября 1970 года. За. ред. В. К. Федорченка. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні. Київ: Юрінком Інтер, 2002. С. 44-53.

85. Устименко Л. М. Основи туризмознавства: навчальний посібник. 3-тє вид., розширене. Київ: Альтерпрес, 2013. 380 с.

86. Федорченко В. К. Трансформація досвіду зарубіжних країн у розвиток туристської освіти України. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2003. № 1. С. 125-137.

87. Цехмістрова Г. С. Основи наукових досліджень. Навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2004. 240 с.

88. Щур Ю. В., Дмитрук О. Ю. Спортивно-оздоровчий туризм: навчальний посібник. Київ: «Альтерпрес», 2003. 232 с.

89. Яроцький П. Л. Паломницький (релігійний) туризм в Україні: перспективи розвитку. Релігієзнавство: навчальний посібник. 2-ге вид. Київ: Кондор, 2004. С. 45.